

Geef HPV geen rol in jouw volgende hoofdstuk

Ontdek hoe je jezelf kunt helpen beschermen
tegen HPV-gerelateerde ziektes.

Meer weten over HPV
en HPV-preventie?
Kijk op **SamentegenHPV.nl**

Inhoud

1. Wat is HPV? ... **3**

2. Hoe krijg je HPV? ... **4**
Komt HPV veel voor? ... 4
Wat merk je van een HPV-besmetting? ... 4

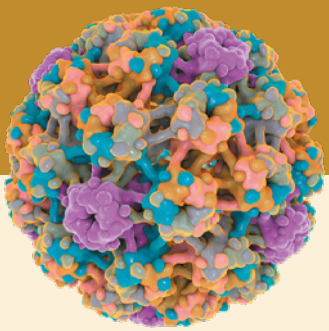
3. Gevolgen van HPV ... **5**
HPV en baarmoederhalskanker ... 6
Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker ... 6
Zelfafnametest ... 6
HPV en andere vormen van kanker ... 7
HPV en genitale wratten ... 7

4. Feiten en cijfers ... **8**
Genitale wratten ... 8
HPV-gerelateerde kankers ... 9

5. Kun je HPV-gerelateerde ziektes voorkomen? ... **10**
HPV-vaccinatie binnen het Rijksvaccinatieprogramma ... 10
Stoppen met roken ... 10
HPV-vaccinatie vanaf 18 jaar ... 10
Hoe werkt vaccinatie buiten het programma? ... 11
Screening/bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker ... 11
Condooms ... 11
Heeft vaccineren op latere leeftijd nog nut? ... 11

6. Veelgestelde vragen over HPV en HPV-vaccinatie ... **12**

HPV staat voor Humaan Papillomavirus

1. Wat is HPV?

HPV is de afkorting van **humaan papillomavirus**. HPV is een heel besmettelijk virus waar meer dan 100 verschillende typen van bestaan. De meeste van die HPV-typen zijn onschuldig. Toch zijn er ook hoog-risico HPV-typen zoals 16 en 18 die minder onschuldig zijn en zelfs bepaalde vormen van kanker kunnen veroorzaken.[1]

2. Hoe krijg je HPV?

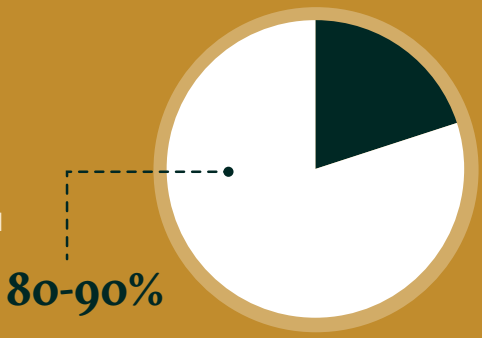
HPV kan de cellen in je baarmoederhals, de cellen rondom de geslachtsorganen of mond- en keelholte besmetten. Je kunt het krijgen door seks met iemand die besmet is. Vaginale, anale en orale seks zijn allemaal manieren waardoor je HPV kunt krijgen of doorgeven. Ook kan het door huid-op-huidcontact tijdens seks worden overgebracht. HPV is heel besmettelijk en kan erg makkelijk van de een op de ander worden overgedragen. Een condoom verkleint de kans dat je HPV krijgt. Toch kun je nog steeds besmet worden als het virus aan je vingers of mond komt.[1-3]

Komt HPV veel voor?
HPV komt heel veel voor. Ongeveer 80-90% van alle mannen en vrouwen in Nederland die seksueel actief zijn, raakt ooit een keer besmet met HPV.[1]

Wat merk je van een HPV-besmetting?
Als je besmet bent met HPV, merk je daar meestal niets van. In de meeste gevallen ruimt het lichaam HPV binnen 2 jaar weer op. In sommige gevallen kan het lichaam HPV niet opruimen. Het virus blijft dan achter in de cellen en er kunnen afwijkende cellen ontstaan.[2]

Welke kans heb je om ooit HPV te krijgen?

Ongeveer 80-90% van alle mannen en vrouwen in Nederland die seksueel actief zijn, raakt ooit een keer besmet met HPV.[1]

3. Gevolgen van HPV

Als je lichaam HPV niet opruimt, kan dat vroeg of laat problemen geven. Wat die problemen zijn en wanneer die ontstaan, hangt af van het type HPV. Zo kan iemand met laag-risico HPV-typen genitale wratten krijgen, terwijl hoog-risico HPV-typen bepaalde vormen van kanker kunnen veroorzaken op de lange termijn.[1,4] De meest voorkomende vorm van kanker door HPV is baarmoederhalskanker.[5]

Daarnaast komen er ook andere vormen voor, waaronder kanker aan de mond- en keelholte, kanker aan de vagina, kanker aan de schaamlippen, anuskanker en peniskanker. (zie 'HPV en andere vormen van kanker' op pagina 7).[1]

"HPV kan **genitale wratten** en bepaalde vormen van **kanker** veroorzaken."

HPV en baarmoederhalskanker

Er zijn 12 hoog-risico HPV-typen bekend die baarmoederhalskanker en andere HPV-gerelateerde kankers kunnen veroorzaken.[1,11] Dat gebeurt niet meteen nadat je met HPV besmet bent geraakt, maar gaat geleidelijk. HPV dat niet door het lichaam wordt opgeruimd, kan in de cellen gaan zitten. Daardoor kunnen er afwijkingen in de cellen ontstaan. Je lichaam kan HPV en deze afwijkende cellen binnen 2 jaar vaak zelf nog opruimen. Gebeurt dat niet, dan kunnen deze afwijkende cellen zich ontwikkelen tot voorlopers van kanker.[1] Na ongeveer 10 tot 15 jaar kan er op deze manier bijvoorbeeld baarmoederhalskanker ontstaan.[2]

Jaarlijks krijgen gemiddeld 891 vrouwen de diagnose baarmoederhalskanker en nog eens 5.500 vrouwen worden behandeld voor een voorstadium van baarmoederhalskanker door HPV.[5,6] Je kunt de kans hierop aanzienlijk verkleinen met onder andere HPV-vaccinatie. (zie 'Kan ik HPV voorkomen?' op pagina 10).[2]

Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Als je besmet bent met HPV en afwijkende cellen in je baarmoederhals ontstaan, merk je daar meestal niks van.[1]

Daarom worden alle vrouwen tussen de 30 en de 60 jaar uitgenodigd om mee te doen aan het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. Er wordt dan een uitstrijkje gemaakt van de baarmoederhals (dat wil zeggen dat er met een spateltje cellen worden verzameld) dat in het laboratorium onderzocht wordt.[8]

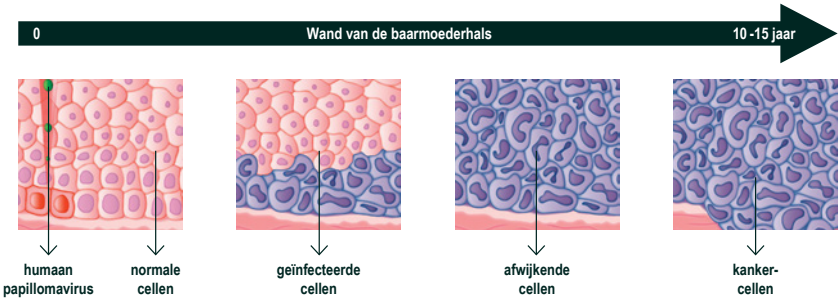
Op die manier kunnen voorstadia van baarmoederhalskanker vroeg worden opgespoord en behandeld. Hierdoor kan baarmoederhalskanker worden voorkomen.[7]

Zelfafnameset

Vind je het vervelend om bij de huisartsenpraktijk een uitstrijkje te laten maken? En is dit voor jou een reden om niet mee te doen met het bevolkingsonderzoek? Vraag dan de zelfafnameset aan. Met de zelfafnameset kun je zelf vaginaal materiaal afnemen. Het laboratorium test dit op HPV.[7]

> “In 2024 werd bij **2.984 personen** in Nederland baarmoederhalskanker of een voorstadium hiervan gevonden.”[8]

De ontwikkeling van baarmoederhalskanker[1]

HPV en andere vormen van kanker
HPV kan (op lange termijn) ook andere kankers veroorzaken. Denk aan kanker aan de anus, keel, mond, penis, vagina en vulva. Dit kan klachten geven zoals een branderig gevoel, bloedingen en pijn.[1]

HPV en genitale wratten
Laag-risico HPV-typen (type 6 en 11) kunnen genitale wratten bij mannen en vrouwen veroorzaken. Genitale wratten zijn een seksueel overdraagbare aandoening (SOA) en ongeveer 90% van de gevallen ontstaat door HPV.[4,9] Huisartsen in Nederland stelden in 2023 naar schatting in 48.600 gevallen de diagnose genitale wratten.
Het komt iets vaker voor bij mannen dan bij vrouwen.[4]

4. Feiten en cijfers

Genitale wratten
Je kunt genitale wratten onder andere krijgen van (vaginale, anale of orale) seks met iemand die genitale wratten heeft of besmet is met een HPV-type dat genitale wratten veroorzaakt. Je kunt ook besmet worden door de genitale wratten van iemand anders aan te raken, of bijvoorbeeld dezelfde handdoek te gebruiken.[4]

Genitale wratten komen voor op en rond de penis, vagina of anus. Het zijn er vaak meer bij elkaar, kunnen er als een bloemkool uitzien en zijn rozerood of grijswit.[4]

Genitale wratten kunnen klachten zoals jeuk, pijn of een branderig gevoel geven.[4]

Ze kunnen vanzelf weer verdwijnen maar dit kan lang duren. Genitale wratten kunnen worden behandeld met bepaalde crèmes. Als dit niet werkt, kan de arts de wratten aanstippen, wegbranden of wegsnijden. Na behandeling kunnen de wratten soms weer terugkomen. Je kunt dan naar de arts voor een nieuwe behandeling.[4]

> “Er zijn nog behoorlijk wat misverstanden over HPV, en het zou goed zijn als die uit de weg worden geruimd.”
>
> **Coco (35)**

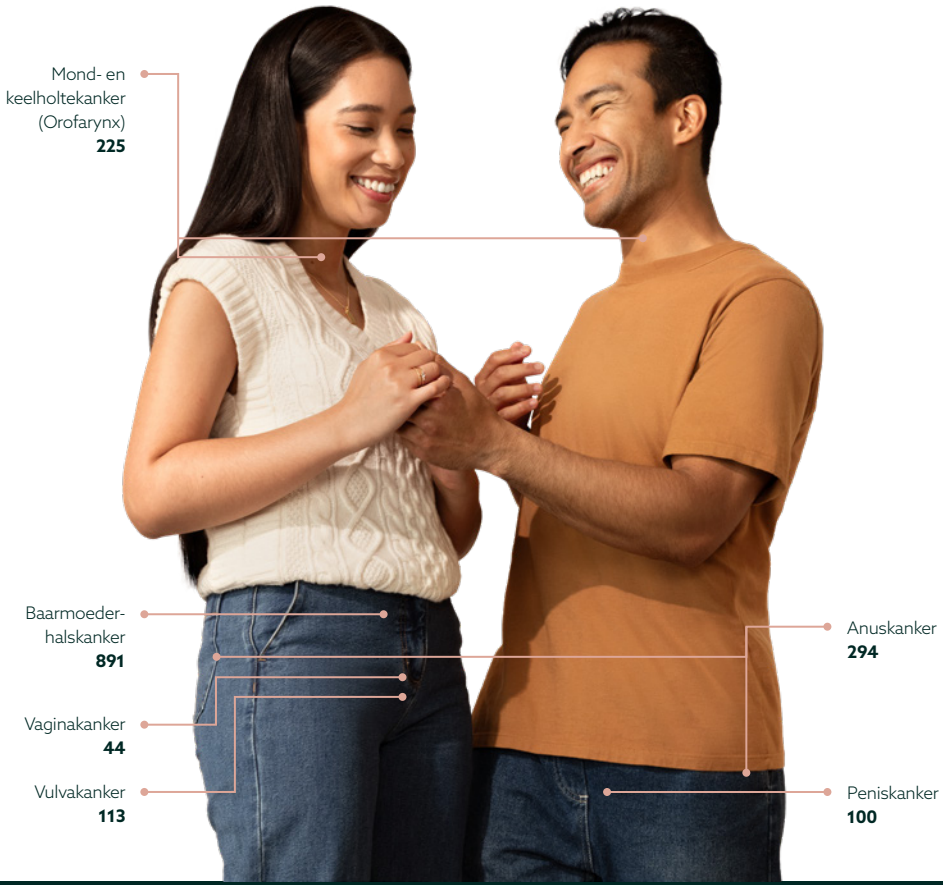
Genitale wratten bij zowel mannen als vrouwen: 48.600 (in 2023)[4]

HPV-gerelateerde kankers

Er zijn verschillende soorten HPV-gerelateerde kanker die zowel bij mannen als vrouwen kunnen voorkomen. De meest voorkomende vorm van HPV-gerelateerde kanker bij vrouwen is baarmoederhalskanker. De ziekte treft vooral jonge vrouwen: in Nederland is dit de derde meest voorkomende vorm van kanker bij vrouwen tussen de 15 en 44 jaar. HPV kan echter ook andere vormen van kanker veroorzaken zoals kanker van de keel- en mondholte, de vagina, de anus en de penis.[1,10]

Het geschat aantal kankerdiagnoses door HPV (gemiddelde over 2020-2024)[5]

5. Kun je HPV-gerelateerde ziektes voorkomen?

HPV komt heel veel voor en is erg besmettelijk. Meedoen met het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker, condoomgebruik en HPV-vaccinatie kunnen je helpen beschermen tegen bepaalde vormen van kanker die door HPV worden veroorzaakt.[1]

HPV-vaccinatie binnen het Rijksvaccinatieprogramma
In Nederland maakt HPV-vaccinatie deel uit van het Rijksvaccinatieprogramma.[6]

- Jongens en meisjes krijgen in het jaar dat ze 10 worden een uitnodiging voor vaccinatie.
- Je ontvangt hiervoor een uitnodiging per post.
- De vaccinatie bestaat uit twee prikken met een tussenperiode van ongeveer 6 maanden.
- De vaccinaties worden gegeven door de GGD of het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).
- De vaccinaties helpen beschermen tegen voorstadia van kanker, kanker van de baarmoederhals, vulva, vagina, anus en genitale wratten veroorzaakt door HPV-typen waartegen de vaccinaties werkzaam zijn.[13]

Stoppen met roken
Roken beschadigt o.a. je cellen waardoor je immuunsysteem minder goed werkt. Hierdoor kan je lichaam het virus minder goed opruimen. Stoppen met roken verkleint daarom de kans op aanhoudende HPV-infectie.[2]

HPV-vaccinatie vanaf 18 jaar
Ben je 18 jaar of ouder en niet gevaccineerd? Dan is vaccineren nog steeds zinvol. Vaccinatie boven de 18 is op eigen kosten en je kunt hiervoor terecht bij:[6]

- de huisarts;
- de GGD;
- een vaccinatiecentrum of privékliniek.

Gemist?

Heb je de vaccinatie gemist? Dan kun je deze nog gratis halen bij de GGD tot de dag dat je 18 jaar wordt.[6]

Hoe werkt vaccinatie buiten het programma?

Je kunt HPV-vaccinatie buiten het Rijksvaccinatieprogramma alleen op recept krijgen. Je kunt contact opnemen met je huisarts, de GGD, een vaccinatiecentrum of privékliniek. Bij de huisarts moet je eerst het vaccin kopen bij de apotheek en daarna door je huisarts laten toedienen. Bij de GGD, vaccinatiecentrum of privékliniek hebben ze de vaccins meestal direct klaarliggen.[6]

Screening/bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Alle vrouwen tussen de 30 en de 60 jaar worden uitgenodigd om mee te doen aan het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. Met dit programma kunnen voorstadia van deze kankersoort vroeg worden ontdekt. Dit is nog geen kanker en vaak goed te behandelen. Door te behandelen, kan worden voorkomen dat kanker ontstaat.[7]

Condooms

Door tijdens seks een condoom te gebruiken verklein je de kans op besmetting met HPV. Toch beschermt een condoom je niet voor de volle 100%. Het virus kan al overgedragen worden als je in contact komt met de huid rondom de geslachtsdelen van iemand die het virus bij zich draagt. Ook kun je besmet worden met HPV door dezelfde handdoek te gebruiken als iemand met genitale wratten.[1,4]

Heeft vaccineren op latere leeftijd nog nut?

Ja, vaccineren kan ook op latere leeftijd nog zinvol zijn. Het risico op infectie neemt bijvoorbeeld toe als je meerdere sekspartners hebt, maar je kunt ook besmet raken via een vaste partner.[13]

Zelfs als je eerder HPV hebt gehad, kun je opnieuw geïnfecteerd raken met hetzelfde of een ander type HPV. Het is onwaarschijnlijk dat je al met alle HPV-typen besmet bent geweest. Daarom kan vaccinatie nog steeds bescherming bieden tegen typen waar je nog niet mee in aanraking bent gekomen.[13]

6. Veelgestelde vragen over HPV en HPV-vaccinatie

Kun je HPV krijgen als je niet 'all the way' gaat met seks?
Ja, dat kan. Het HPV virus is ontzettend besmettelijk. Het kan door lichaamscontact voor en tijdens de seks worden overgebracht. Je kunt het virus ook oplopen of verspreiden via je handen bij intiem contact.[2]

Heeft vaccineren op latere leeftijd nog nut?
Ook op latere leeftijd, wanneer je seksueel actief bent of al HPV hebt gehad, kan vaccinatie je helpen beschermen tegen specifieke HPV-gerelateerde ziektes. Het is namelijk onwaarschijnlijk dat alle HPV-typen al een keer opgelopen zijn. Het vaccin helpt beschermen tegen HPV-types die in het vaccin zitten en die je nog niet eerder hebt opgelopen. Vaccinatie kan een bestaande HPV niet behandelen, het is bedoeld om aandoeningen te voorkomen.[13]

Kun je seks hebben als je genitale wratten hebt gekregen?
Genitale wratten zijn besmettelijk, maar niet gevaarlijk. Je kunt ze doorgeven via seksueel contact. Het is daarom aan te raden om een condoom te gebruiken. Condooms verkleinen de kans op het doorgeven van genitale wratten, maar ze beschermen niet voor de volle 100%. Je kunt genitale wratten ook via je vingers krijgen of doorgeven tijdens intiem contact of bij het gebruik van eenzelfde handdoek.[1,4]

Is HPV altijd de oorzaak van baarmoederhalskanker?
In meer dan 99% van de gevallen wordt baarmoederhalskanker door HPV veroorzaakt.[5]

Kun je HPV krijgen als je spullen zoals een handdoek deelt?
Ja, dat kan. HPV is heel erg besmettelijk en wordt dus makkelijk overgedragen, ook via gebruik van dezelfde spullen die met je huid, geslachtsdelen of slijmvliezen in aanraking komen. Dit geldt alleen aangetoond voor laag-risico HPV-typen die genitale wratten veroorzaken.[3]

Wat kost HPV-vaccinatie?
Alle jongens en meisjes krijgen in het jaar dat ze 10 worden een oproep voor HPV-vaccinatie. Zij vallen binnen het Rijksvaccinatieprogramma en voor hen is HPV-vaccinatie tot 18 jaar gratis.[6] Vaccinatie boven de 18 is op eigen kosten en je kunt hiervoor terecht bij je huisarts, GGD of een vaccinatiecentrum of privékliniek.[6]

Sommige zorgverzekeraars vergoeden HPV-vaccinatie (deels). Check bij jouw zorgverzekeraar of dit ook voor jou geldt.

Hoeveel inentingen krijg je als je je laat vaccineren tegen HPV?
Iedereen die zich binnen het Rijksvaccinatieprogramma laat vaccineren krijgt twee vaccinaties.[6]

Heeft HPV-vaccinatie bijwerkingen?
Zoals elk geneesmiddel kan ook een vaccin bijwerkingen hebben, al krijgt niet iedereen daarmee te maken. Je kunt op de prikplek last krijgen van pijn, jeuk, rode huid of zwelling. Ook kun je klachten krijgen zoals hoofdpijn, koorts, duizeligheid, vermoeidheid of misselijkheid. Deze bijwerkingen zijn meestal mild en gaan vanzelf over.[6,12]

Wat is de effectiviteit van HPV-vaccinaties?
HPV-vaccinaties zijn rond de 90% effectief tegen aandoeningen veroorzaakt door HPV-typen die in de vaccins zitten. Alle beschikbare vaccins helpen beschermen tegen aandoeningen veroorzaakt door meest voorkomende hoog-risico HPV-typen.[6,12]

In HPV-vaccinatie zit toch virus? Krijg je er dan niet juist HPV van?
In het HPV-vaccin zitten onschadelijk gemaakte deeltjes van HPV-typen. Dat is nodig, omdat je lichaam door deze onschadelijke stukjes juist antistoffen gaat maken tegen 'echte' HPV-typen. Van HPV-vaccinatie word je dus niet ziek; het kan juist helpen beschermen tegen de gevolgen van HPV.[13]

Wanneer mag je niet tegen HPV gevaccineerd worden?
Als je koorts hebt (38,5°C of meer), je jezelf te ziek voelt om naar buiten te gaan, zwanger bent of door ziekte of medicijnen een ernstige stoornis van je afweersysteem hebt, kun je op dat moment beter geen HPV-vaccinatie halen.[13]

Is er al ervaring met HPV-vaccinatie in andere landen?
Er is wereldwijd veel ervaring met HPV-vaccinatie. In 2025 werd HPV-vaccinatie via nationale vaccinatieprogramma's aangeboden in 162 landen.[14]

BRONNEN (geraadpleegd augustus 2026)

1. RIVM; HPV - Humaan Papillomavirus; Beschikbaar via https://www.rivm.nl/hpv-humaan-papillomavirus
2. RIVM; Baarmoederhalskanker en HPV; Beschikbaar via https://www.rivm.nl/bevolkingsonderzoek-baarmoederhalskanker/baarmoederhalskanker-hpv
3. Soa Aids Nederland; HPV; Beschikbaar via https://www.soaaids.nl/nl/alle-soas/hpv
4. RIVM; Genitale wratten; Beschikbaar via https://www.rivm.nl/genitale-wratten
5. RIVM; HPV: feiten en cijfers; Beschikbaar via https://www.rivm.nl/hpv-humaan-papillomavirus/feiten-en-cijfers
6. RIVM; Vaccineren tegen HPV; Beschikbaar via https://rijksvaccinatieprogramma.nl/vaccinaties/hpv
7. RIVM; Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker; Beschikbaar via https://www.rivm.nl/bevolkingsonderzoek-baarmoederhalskanker
8. RIVM; Landelijke monitor bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker 2024; Beschikbaar via https://www.rivm.nl/documenten/landelijke-monitor-bevolkingsonderzoek-baarmoederhalskanker
9. LCI; HPV-anogenitale wratten | LCI-richtlijn; Beschikbaar via https://lci.rivm.nl/richtlijnen/hpv-anogenitale-wratten
10. ICO/IARC; Netherlands Human Papillomavirus and Related Cancers, FactSheet 2023; Beschikbaar via https://hpvcentre.net/statistics/reports/NLD_FS.pdf
11. LCI; HPV-gerelateerde maligniteiten | LCI-richtlijn; Beschikbaar via https://lci.rivm.nl/richtlijnen/hpv-gerelateerde-maligniteiten
12. RIVM; HPV-vaccinatie; Beschikbaar via https://www.rivm.nl/hpv-humaan-papillomavirus/vaccinatie-hpv
13. LCI; HPV-vaccinatie | Factsheet; Beschikbaar via https://lci.rivm.nl/factsheets/hpv-vaccinatie
14. WHO; Immunization coverage; Beschikbaar via https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/immunization-coverage

Wil je meer weten over HPV en HPV-preventie?
Scan deze QR-code of ga naar **SamentegenHPV.nl**

NL-NON-03653, augustus 2026.
Copyright ©2026 Merck & Co., Inc., Rahway, NJ, USA and its affiliates. All rights reserved.
Postbus 581, 2003 PC Haarlem | T 023-5153153 | www.msd.nl | info@msd.nl

MSD